కట్నం కోరని కామేశం

'సుశీల'

సుజాతకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. అమ్మకు, బామ్మకు బుద్ధిలేకపోతే నాన్నగారికికూడా మతి పోయిందా ఏమిటి!

ఇదేం ఫైనలియర్ అనుకున్నారో మరేమనుకున్నారో? మొన్నీమధ్య వెళ్ళినప్పుడు అమ్మాటే అంటే, వాళ్ళకూ అదే బాధట! చదువు పూర్తయిపోతోంది కనుక వేసంగి సెలవల్లో వివాహంచేసి తీరాలట! ఈమధ్య వదిన కూడా విచిత్రంగా మారిపోయింది. తనకు పట్టుమని పందొమ్మిది ఇంకా నిండలేదు. వీళ్ళ హడావుడిచూస్తే ఫక్కున నవ్వు వస్తోంది. సరస్వతీదేవి కటాక్షంవల్ల చదువు తొందరగా వస్తున్నది కాబట్టి, ఏదో పట్టా పుచ్చుకోగలుగుతోందికాని, లేకపోతే వీళ్ళు చదివిస్తారా? ఈ పెళ్ళిచూపులకోసరం తను ఇంచుమించు పదిసార్లయినా వూరికి వెళ్ళింది. ఈ విషయం వదిన దగ్గిర వెళ్ళగ్రక్కితే, 'తప్పంతా నీదే' అంటుంది. "కట్నం పుచ్చుకునే వ్యక్తిని చేసుకోనని, నీ కంత పట్టుదల ఎందుకు? అన్నీ నచ్చినప్పుడు కట్నం సంగతి పెద్దవాళ్ళకు వదిలేస్తే, నీ కీ తిరగడం బాధ ఏనాడో తప్పును" అని సన్నగా చీవాట్లు పెడుతూంది. తననేమో ఆత్మవంచన చేసుకోవడం చేతకావడంలేదు. ఆలోచనలలోనే బండి ఎక్కింది సుజాత.

మంగళగిరిలో మాధవయ్యగారు పేరుమోసిన డాక్టరు. ప్రాక్టీసు ప్రారంభించేనాటికి, ఆయన చెప్పుకోదగిన స్థితిమంతుడుకాడు. సామాన్య సంసారి ఆయన ప్రతిభా విశేషాలవల్ల త్వరలోనే కాలు నిలద్రొక్కుకొని కాస్త స్థితిమంతుడు కాగలిగాడు. సరిగా ఆ సమయానికే రాధమ్మగారితో వివాహమయింది. రాధమ్మ తండ్రి బాగా ఉన్నవాడు. ఒక్కర్తే సంతానం. దాంతో మాధవయ్యగారి ఆర్థికస్థితి మరోమెట్టు పైకి వెళ్ళింది. రాధమ్మగారు వచ్చిన వేళా విశేషమో ఏమో ఆయన సంపాదన వేలకు వేలు విపరీతంగా పెరిగిపోయింది. సిరిసంపదలతోపాటు వారికి సంతానం కూడా సమృద్ధిగానే ఉన్నది. ఆవిడకు వరుసగా అయిదుగురు అబ్బాయిలు పుట్టారు. మొదటి మూడుసార్లూ బంధువర్గంతోపాటు, ఆవిడా సంతోషించినా, ఆడపిల్ల లేదనే విచారం ఆవిడకు అంతర్యంలో పట్టుకున్నది. అయిదోసారి అబ్బాయి పుట్టినప్పుడయితే ఆవిడ 'ఆవురు'మని ఏడ్చేసింది. మాధవయ్యగారిని కూడా నట్టింట లక్ష్మీదేవిలా తిరిగే ఆడపిల్లలేని కొరత కనిపించినా, రాధమ్మగారిలా బైటకు లేవి తేలలేదు. పెద్ద కోడలినే అమ్మాయిగా భావించి తృప్తిపడేవారు. ఆఖరున భగవంతుడు ఆవిడ మొర ఆలకించాడో ఏమో అందమైన అమ్మాయి అవతరించింది. ఇంటిల్లిపాది ఆనందానికి అవధుల్లేవు. వూరంతా విడ్డూరంగా చెప్పుకునేటట్లు అమ్మాయికి అన్నీ వేడుకలూ ఘనంగా చేశారు. అయిదుగురు అన్నలగారాల చెల్లెలు, తల్లి దండ్రుల ముద్దుకూతురే నేటి చిందులుత్రొక్కుతున్న సుజాత.

మాధవయ్యగారు అట్టే అభ్యుదయ భావాలు కలవాడు కాకపోయినా, ఆడవాళ్ళ చిన్నతనంలోనే పెండ్లి చెయ్యాలని పట్టుబట్టినా, వాళ్ళ మాటలు సాగనియ్యలేదు. ఒక్కర్తే కూతురు కావడంవల్ల ముద్దు కావచ్చు. ఇంట్లో సంగీతంతో పాటు, ఆఖరి అన్నయ్య 'రామం'తో పాటు సుజాత స్కూలుకి వెళ్తుంటే, ఆయన అడ్డు పెట్టలేదు. ఆమె అనుకోకుండా పధ్నాలుగేళ్ళకే మంచి మార్కులతో స్కూలుఫైనలు పాసవడంతోనే, ఆయనకు అమ్మాయిని పెద్ద చదువు చదివిద్దామని బుద్ధిపుట్టింది. ఇంట్లో ఇంక చదువు మానిపించి పెళ్ళి చెయ్యమని మళ్ళీ ఒక రామరావణ యుద్ధం జరిగింది. అయినా ఆయన చలించకుండా అమ్మాయిని గుంటూరు ఆడపిల్లల కాలేజీలో చేర్పించారు. గిర్రున మూడేళ్ళు తిరిగేటప్పటికి సుజాత డిగ్రీ క్లాసు చివరి ఏటిలో కొచ్చేసింది. కాలేజీలో కాలుపెట్టిన దగ్గరనుండి సుజాతకు సంబంధాలు వెదకడం ప్రారంభించారాయన. అన్ని విధాలా అనువైన సంబంధం, అప్పటినుండీ వెతికితేకాని, పట్టా పుచ్చుకునేనాటికి కుదరదని ఆయన విశ్వాసం.

సంబంధాలు చూస్తున్న దగ్గరనుండి ఆయనకో క్రొత్త విషయం బైటపడింది. తన మనస్సులో ఉద్దేశ్యమేకాక, 'రామానికి' వస్తున్న సంబంధాల తాలూకు అబ్బాయిలు, ఆయనకు అనుకోకుండా తటస్థపడడంతో, పోనీపిల్ల పెళ్ళి కూడా చేసేద్దామనే ధృడమైన ఆలోచన బలంగా కలిగింది. సుజాత కట్నం తీసుకోని వాడినితప్ప, పెళ్ళి చేసుకోదట! ఇది ఆయనకు చాల జటిల సమస్యయి కూర్చున్నది. తాము లేనివాళ్ళ మెలాగూ కాదు కనక, కట్నంకోసరం మంచి సంబంధాలు వదులుకోవడం ఆయన కిష్టంలేదు. ఎంతచెప్పినా సుజాత కావిషయం నచ్చడంలేదు. తన ఆదర్శాలను వదులుకోలే నన్నది. ఆ విషయంలోతప్ప అమ్మాయి అన్ని విధాలా 'ఔ' ననిపించుకొన్న పిల్ల. దానికీ పిచ్చి పట్టుదల ఏమిటో ఆయనకు బోధపడలేదు. దీనికితోడు, తన తల్లి రాధమ్మగారు కూడా "మేం చెప్పినప్పుడు విన్నారా? నెత్తికెక్కించుకున్నారు. అనుభవించక తప్పుతుందా? మా మాటలు విన్నారా?" అంటూ సన్నగా సాధింపు మొదలెట్టేసరికి, ఆయనకు నిజంగా ఏం చెయ్యాలో పాలుపోలేదు.

కుటుంబ నిర్వహణలో మొదటినుండి తనకు కుడిభుజంగా ఉంటున్న పెద్ద కోడలు కమలతో చర్చించసాగారు. కమల కూడా మామగారి ఆందోళన గ్రహించుకుంటూనే ఉన్నది. నెమ్మదిగా సుజాతను ఆరేళ్ళ పిల్లనుండి పెంచిన అభిమానంతో "సుజాతా! చిన్న పిల్లలా ఇలా మంకుపట్టు పట్టడం బాగుండలేదు! నాన్నగారుచూడు నీనుంచి ఎలా బెంగ పెట్టుకుంటున్నారో! ఏదో చిన్నపిల్లవు, ఏవో నాలుగు వ్యాసాలు వ్రాసినంత మాత్రాన, ఆదర్శాలంటూ పట్టుకూర్చోడమేమీ బాగుండలేదు. ఈ పెద్ద విషయాలు నీకెందుకు? అన్నీ మాకు వదిలెయ్యి. మిగతా విషయాల్లో నీ అభిప్రాయం చెప్పు" అని చీవాట్లు పెట్టేది.

సుజాత చిత్రంగాచూసి, "అదేమిటి వదినా! అంత తేలిగ్గా తీసిపారేస్తున్నావ్! నేను మనస్ఫూర్తిగా నమ్మి వాటిని ఆచరణలో పెట్టాలనుకుంటున్నాను. అయినా మీ అందరికీ నా పెళ్ళి విషయమై ఇంత తొందర దేనికి? మీ అందరూ కట్నాలు తీసుకునే మా ఇంటికి వచ్చారా? మరి నే నలా చేసుకుంటానంటే మీరెందుకు ఒప్పుకోరు? కట్నం తీసుకుంటే, కట్నంమీద మోజు తప్ప, అమ్మాయిమీద అభిమానం ఏం ఉంటుంది? అయినా నాకేమంత వయస్సు మీరిపోయిందనా" అని సుజాత చల్లగా ఎదురు జవాబు చెప్తుంది.

కమల కా మాటలతో నోరు మూతపడిపోయింది. నిజమే మరి! తమ అదృష్టమో, మామగారి మంచితనమో తామంతా కట్నాలు లేకుండా వచ్చినవారే. కాబోయే 'రామం' భార్య కూడా కట్నం లేకుండా నిశ్చయమైన పిల్లే. మరింకేమని సుజాతను తను సమాధానం చెప్పకలదు? అలా అని ఒక్క కట్నం విషయంతప్ప, మిగతా విషయాలన్నీ సరిపోయినప్పుడు, తమకు ఇచ్చుకోగల స్తోమతుండే, కాలదన్నుకోవడం చూడలేకుండా ఉన్నది. "ఇదో ఆచారమై పోయింగేతప్ప, కట్నం పుచ్చుకున్నవాళ్ళు మాత్రం భార్యను కళ్ళకద్దుకొని చూసుకోరటమ్మా" అంటే సుజాత వినిపించుకోలేదు. సుజాత ఇలా 'కట్నం' దగ్గిర పేచీ పెట్టడంవల్ల, చాలా సంబంధాలు తిరిగి వెళ్ళిపోవడంతో 'పిల్ల పేచీ కోరనీ? పెంకెదని" వార్తలు ప్రచారమైపోయాయి. ఆడపడుచును గురించిన ఈ అపవాదుకు కమల మనస్సు కలవరమై పోయింది. పైకనక పోయినా పెంచిన ప్రేమ మరీ ఎక్కువకదా! ఆ పిల్లకు ఆ 'ఒక్క' గుణం తప్ప పెంకెతనంగానీ, గర్వంకానీ ఏదీ లేదు! అనవసరంగా ఆదర్శమంటూ నలుగురి నోళ్ళలోనూ పడిపోయింది. ఎన్ని లోటుపాటులున్నా, కట్నంతో కప్పిపుచ్చుకుని వివాహాలు చేసుకుంటుంటే, లేని లోపాన్ని తెచ్చిపెట్టుకుంటున్నది, తన ఆడపడుచు. అంద చందాలలోను, విద్యా వినయాలలోను, ఆస్తిపాస్తుల విషయంలోనూ, దేనిలోనూ తీసిపోని తన కూతురికి వివాహమనేది పెద్ద సమస్యగా భావించలేదు మాధవయ్యగారు. ఈ పేచీతో తానుండగా, పెళ్ళికాదేమోననే భయం పట్టుకున్న దాయనకు. మామగారీ బెంగతో ఎక్కడ మంచ మెక్కుతారోనని కమల కనిపించిన దేముళ్ళకల్లా సుజాతాను సుముఖురాలిని చెయ్యవలసిందిగా లోలోన మొక్కుకున్నది.

చిన్న మరిదికీ, సుజాతకు చను వెక్కువ. అతనితోచెప్పి చూసింది. మెల్లిగా మాటలల్లా పోట్లాటలయి, వాదన రోదన పరిస్థితికి వచ్చింది. తనే వెళ్ళి సర్దిచెప్పి, ఇద్దరినీ సమాధానపరచవలసి వచ్చింది. ఇంట్లో ఈ విషయంలో అందర్నీ ఇరుకున పెట్టేస్తున్నది సుజాత. కమల ఒక్కర్తే కూర్చొని దీర్ఘంగా ఆలోచించి, మెల్లిగా మధ్యాహ్నం మామగారి దగ్గరికి కాఫీ తీసుకుని వెళ్ళింది. మన శ్శాంతికోసం ఆయన ఏదో వేదాంతగ్రంథం పఠిస్తున్నారు. కోడలు వచ్చిన చప్పుడువిని, మెల్లిగా తలెత్తి కాఫీ అందుకుని త్రాగేసి, కప్పు బల్లమీద పెట్టేశారు. కమల వెంటనే వెళ్ళిపోకుండా నిల్చోవడంచూసి, ఆయన వెంటనే ఆవిడ ఏదో పనిమీద వచ్చిందని గ్రహించుకున్నారు. మెల్లిగా పుస్తకం

56వ పేజీ చూడండి

కేశములు నెరియుటం మాన్పండి

హేర్ డైతో కాదు. మా ఆయుర్వేద సువాసన హేర్ ఆయిల్ వాడిన నెరిసిన కేశములు మరల నిగనిగలాడు నలుపు రంగు తిరుగును. మెదడుకు, కండ్లకు టానిక్. ఒకసారి ఉపయోగించిన తృప్తి పొందగలరు ధర రు. 10/- పూర్తి కోర్సు రు. 25/-

NATH AYURVED BHAVAN (51)
P. O LALBIGHA (GAYA)

తెల్లమచ్చలకు ఉచిత వైద్యము

శక్తివంతమైన మా ఆయుర్వేద ఔషధము "శ్విత్ర మోచన్" తెల్లమచ్చలను కొద్ది రోజులలో తొలగించును. సాంఘిక సంక్షేమం కొరకు 1000 రోగులకు ఒక్కొక్క పాకెట్ ఉచితంగా యివ్వబడును. వెంటనే వ్రాయండి.

BIHAR KUSTA KUTIR,
P. O. LALBIGHA (Gaya)

పాదాలలో ఆనెలు

పాదాలలో ఆనెలు, కండలు పెరిగి, వ్రేళ్ళ పొతుకుపోయి పాదము నేలపై బెట్టలేక రాళ్ళు తగిలిన త్రుళ్ళిపడు వారు పైపూతగా వాడిన వ్రేళ్ళతోసహా మాయంచేయు గల సంజీవి. వెల పోస్టు ఖర్చులతో రు. 4-25న.పై.

కొక్కోకము చిత్రపటములు గలది. రు. 1-50
దాంపత్య రహస్యములు ... రు. 3-00
తెలుగు హిందీ స్వయంశిక్ష రు. 4-50

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ప్రభ అండ్ కో
3, మలయపెరుమాళ్ వీధి, మద్రాసు-1.

ఓజోటోన్ మకరధ్వజ చేరినది

నీరసము, బలహీనత, ధాతునష్టము, ముఖవ్యాధులచేతను, దీర్ఘవ్యాధులచేతను శరీరము కృశించుట, రక్తహీనత, దడ, పాలువారిక, రక్తపోటు, మతిస్థిమితము లేకుండుట హరించి బలము, రక్తవృద్ధి, ధాతుపుష్టి, జీర్ణశక్తి కలిగించు

శాస్త్రీయ ఆయుర్వేద రసాయనము

8 ఔన్సుల సీసా రు. 6-50 పోస్టేజి రు. 2/-

చరకాశ్రమం ఫార్మసి (ఫోన్: 4240)

తాలూకా ఆఫీసు ఎదుట, **విజయవాడ-3.**

కట్నం కోరని కామేశం

11వ పేజీ తరువాయి

మూసేసి "ఏమ్మా! కమలా ఏమిటీ విషయం?" అని అడిగారు.

"ఇంట్లో అందరూ నిద్దర బోతున్నారు. కాఫీకి టైమయిందని మీకు మాత్రం పెట్టి తెచ్చాను. ఇంట్లో మీ అబ్బాయి ఎలాగూ ఉండరు కదా! మీతో ఒక సంగతి చెప్పాలనుకుంటున్నాను ఆ విషయం ప్రస్తుతం మీకూ నాకూ తప్పించి, ఇంట్లో మరెవ్వరికీ తెలియకూడదని నా అభిప్రాయం" అన్నది క్రింద తివాసీమీద కూర్చుంటూ

మాధవయ్యగారికి రహస్య మేమిటో బోధ పడలేదు. ప్రస్తుతం ఇంట్లో ఎవ్వరికీ తెలియ కూడదట! ఏటో ఆయనకంతా అయోమయంగా ఉంది. తను కూతురికంటే ఎక్కువగా చూసు కుంటున్న కమల కూడా ఆఖరికి, ఏదైనా సమస్య లేవదీసిందా? ఆశ్చర్యంగా, అనుమానంగా కమల వైపు చూశారాయన

ఆయన అనుమానం పసికట్టిన కమల సన్నగా నవ్వుతూ "మరేమీ కంగారు పడకండి మామయ్యా! నేనేమీ క్రొత్త చిక్కులు తెచ్చిపెట్ట లేదు సుజాత వివాహ విషయంలో మనమోపని చేస్తే బాగుంటుందేమోనని తోచింది" అన్నది సాభిప్రాయంగా మామగారివైపు చూస్తూ.

ఆయన తేలిగ్గా నిట్టూర్చి "దానిదేమో మొండి పట్టు. మన కా అదృష్టం కలిసిరాక, కట్నంకోరని వరు డెవ్వరూ దొరకడంలేదు దానికి మరీ ఏళ్ళు మించిపోకపోయినా, వివాహానికి సరియైన వయస్సే నా ఆరోగ్యమూ బాగుండడంలేదు. వయస్సా పైన పడుతున్నది దీని వివాహం చూసేయోగము నా కున్నట్టులేదు అసలు దాని కే గీతఉన్నదో లేదో ననిపిస్తున్నది" అన్నాడు భారంగా

"ఇప్పుడా చిక్కు విడిపోయే మార్గం నాకు తోచింది మామగారూ! మీకు మా పినతల్లి కొడుకు కామేశం తెలుసుకదా! వాడు భిలాయ్‌లో ఇంజ నీరుగా ఉంటున్నాడు పిన్నమ్మకు ఇద్దరు కొడు కులు, ఒక కూతురు వీడే ఆఖరువాడు. అల్లుడూ, పెద్ద కొడుకు ఇద్దరూ డాక్టర్లే ఆవిడ పుచ్చు కున్నప్పుడు కట్నం ఎక్కువగానే పుచ్చుకున్నది, ఇచ్చినప్పుడు అంతకంటె ఎక్కువే ఇచ్చింది. ఆవిడ దృష్టిలో కట్నం తీసుకోవడమనేది ఒక లాంచనం అది బాగా తీసుకోకపోయినా, ఇవ్వకపోయినా 'పెళ్ళి' ఘనంగా జరిగినట్టే. పెద్దకొడుకూ, కూతురూ చెప్పినట్లు విన్నారు కాబట్టి, ఆవిడ ముచ్చట బాగానే జరిగింది. కామేశం దగ్గర ఆ ఆటలేమీ సాగడంలేదు వీడూ, మన సుజాత రకమే కట్నం లేకుండా పెళ్ళి చేసుకోవాలని నియమమట! ఎన్ని సంబంధాలు వచ్చినా తల్లికీ, కొడుక్కీ తగాదాలు తెగక, తిరిగిపోతున్నాయి పైగా చదువుకున్న పిల్ల కావాలట! చదువుకొని, కట్నం తానుకువచ్చే అమ్మాయి తటస్థపడ్డా వీడు ఒప్పుకోవడంలేదు. అదీగాక, పిన్నమ్మకు చదువుకున్న అమ్మాయిలంటే అంత సదభిప్రాయంలేదు ఇప్పటికి చూసిన చదువు కున్న అమ్మాయిలలో ఏ ఒక్కరూ ఆవిడకు నచ్చ లేదు. మన సుజాత అంత చక్కటివాళ్ళు ఉండటం అరుదు. సుజాతను నాలుగైదేళ్ళ క్రిందట మన ఇంట్లో చూసింది. చదువుకున్న పిల్లయినా చాలా వినయంగా ఉందనీ, అందంగా ఉందని మెచ్చు కున్నది పిన్నమ్మ కూడా ముసిలితనం వచ్చింది. మీలాగే చిన్న కొడుకు పెళ్ళి చూడనేమోనని బెంగ పట్టుకున్నది. ఈ బెంగతో కట్నం పుచ్చుకోవడం షరతు కొద్దిగా సడలించింది బొత్తిగా పుచ్చుకోక పోవడం, ఆవిడ కేదో పరువు తక్కువగా ఉంది. అందుకని నామక ఏ రెండు వేలో తీసుకోవాలను కుంటున్నది కామేశం కూడా తల్లికోసరం తన పట్టు కాస్త వదిలిపెట్టాడు ఎటొచ్చీ వాడికీ, ఆవిడకీ నచ్చే పిల్ల కోసరం చూస్తున్నారు 'రామం చదువుతున్న కాలేజీలోనే అతడూ చదివాడు రెండేళ్ళు సీనియరనుకుంటాను. వాళ్ళిద్దరకూ స్నేహమే ఒకటి రెండుసార్లు పిన్నమ్మతో మన ఇంటికి వచ్చాడు. మీకు జ్ఞాపకముంటే ఉండవచ్చు" అన్నది గ్రుక్క తిప్పుకోకుండా.

"ఆ! ఏదో కొద్దిగా జ్ఞాపకం ఉన్నట్టే ఉంది. ఎర్రగా, సన్నగా ఉంటాడా!"

"ఔను! అతనే!"

"అయితేమాత్రం మన కేమిలాభమమ్మా! మన మొండి ఘటం బొత్తిగా 'కట్న'మనే మాటె వినికి దాదంటుందిగా! దీనికంటె ఆ అబ్బాయిది మెరుగు! సంబంధానికేం! బాగానే ఉంది" అన్నా ఆయన నిస్పృహతో.

"అక్కడే మామయ్యా! మనిద్దరం కాస్త ధర్మరాజు యుద్ధంలో అబద్ధం ఆడినట్లు కాస్త అబద్ధం ఆడాలి. పిన్నమ్మకేమో మనం ముందు గానే కట్నం ఇచ్చేదాం. ఎలాగూ నలుగురిలో చది వించడానికి వీలులేదుకదా! కామేశంతో ఈ సంగతి సుజాతతో చెప్పవద్దని చెప్పుదాం. వాడికీ ఆదర్శం నచ్చిందే కాబట్టి, సరదా పడతాడేకాని ఏమీ అను కోడు నేనేమో సుజాతతో, పిన్నమ్మ వాదస్తు రాలు కట్నం తీసుకోకపోవడమో నామో అను కుని మనిషి అందుకని కొడుకు పుచ్చుకోకపోయినా పుచ్చుకున్నామని అబద్ధం ఆడుతుందని చెప్తాను. సుజాత తప్పకుండా నమ్ముతుందనే ధైర్యం నా కున్నది. అత్తగారితో కూడా అలానే అసలు విష యం చెప్పి, ఎవరైనా ఆ ప్రశక్తి తెచ్చినప్పుడు "ఆ! ఏమి కట్నం లేమ్మా! ఈ కాలపు పిల్లలు మన ముచ్చట్లు, అచ్చట్లు తీరనిస్తారా! వాళ్ళ అభిప్రాయాలూ, మన అభిప్రాయాలువేరు. ఏదో ఇచ్చామంటే ఇచ్చాం" అని అనమని చెబుదాం పిన్నమ్మవిన్నా, కామేశం కట్నం ఇస్తానంటే పుచ్చు కోడు కనక, తన కొడుకునే అన్నారనుకుంటుంది. పిన్నమ్మ అసలు ఇటువేపు రావడంలేదు పెద్ద కొడుకేమో ఢిల్లీలో ఉంటున్నాడు కూతురేమో నాగపూర్‌లో ఉంటున్నది. అందుచేత సుజాత 'పేచీ' సంగతి వాళ్ళెవ్వరకూ తెలియదు. ఈ నెలలో సెలవుపెట్టి, మళ్ళీ పిల్లను వెదుక్కోవ డానికి ఇటువేపు అను తల్లీ కొడుకు లిద్దరూ వస్తా రట నేను సుజాత సంగతి వాళ్ళకు ఉత్తరం వ్రాస్తాను వాళ్ళకు మన సంబంధమే తప్పక నచ్చు తుంది. "వారిజాక్షులందు, వైవాహికంబులందు" అని మన పెద్దవాళ్ళు అననే అన్నారు. ఎవ్వరికీ హాని చెయ్యని అబద్ధం ఆడటం తప్పంటారా?" సందేహంగా అడిగింది కమల.

"తప్పులేదు కాని తల్లీ! మనం అనుకున్న ప్లాను, అడ్డంకీ లేకుండా ఆఖరివరకూ జరిగిపోవద్దా! మధ్యలో ఏ అడ్డంకులు వస్తాయో? అబద్ధాలు ఆడేవాళ్ళకుకాని, తప్పుకోవడం కష్టం. అంత చాక చక్యంగా, అబద్ధాలు ఆడే తెలివి తేటలు ఉండొద్దా" అన్నారు.

"ఆ విషయాలన్నీ నాకు వదిలి పెట్టండి. బాగో సర్దుకొస్తాను" అన్నది కమల ధీమాగా.

మాధవయ్యగారు "అలాగే వ్రాయమ్మా! ప్రయత్నించి చూద్దాం!" అన్నారు

కమల కొండ ఎక్కినంత సంతోషంతో ఇంట్లో కి వెళ్ళిపోయింది. కామేశానికీ, అతని తల్లి లక్ష్మమ్మ గారికీ ఉత్తరాలు వ్రాసింది పిన్నమ్మకు "మా ఆడబిడ్డ అంద చందాలు నీక్ష తెలియనివి కావు. కామేశానికి పెళ్ళిచేసే ప్రయత్నంలో ఉన్నావని తెలిసింది. తప్పకుండా మంచి రోజు చూసుకొని లాంచనంగా చూడటానికి, నువ్వు తమ్ముడూ రావల సింది. వాళ్ళిద్దరికీవచ్చి పిల్ల నీకు నచ్చితే, నువ్వు నేను మామగారు మిగతా విషయాలు మాట్లాడు కుందాం. కట్నం విషయం చట్టరీత్యా నేరం కాబటి నలుగురిలో మాట్లాడటానికి మామగారికి ఇష్టం లేదు. కామేశానికి కూడా ఈ విషయం కిట్టదని విన్నాను. అందుచేత మనం ముగ్గురమే ఉన్నప్పుడు ఆ విషయం మాట్లాడుకుందాం నీక్కావలసినంత కట్నం మామగారు నా ఎదుటే నీకు ఇస్తారు. ఆయన నా మాట కాదనరు నేను నీకేమీ లోటు రానియ్యను. తప్పక త్వరగా రావలసింది" అని వ్రాసింది.

ఉమ్మాయి ఉత్తరం చూసుకొని లక్ష్మమ్మ గారు, అఘ మేఘాలమీద తండ్రి ఉత్తరంలో చిందులు త్రొక్కి సుజాత వచ్చి వ్రాలారు సుజాత వస్తూనే "ఏమిటి వదినా! పరీక్షలు దగ్గర పడు తుంటే! నువ్వయినా నాన్నగారికి చెప్పకపోయావా?" అని విస్మయమాడింది.

కమల సుజాత నోరు మూస్తూ, "వూరుకో తెలివి తక్కువపిల్లా! ఈ ఒక్కరోజు చదవక పోయినా పాసవుతావు. తెగ చదివేకంటె,కాస్త 'రెస్టు' అవసరం. అయినా నీకు నచ్చే పెళ్ళికొడుకు వచ్చాడు. కామేశం కానీ కట్నం తీసుకోడు" అని చెవిలో చెప్పింది సుజాత మొహం సంతోషంతో వెలిగిపోయింది మధ్యాహ్నం మంచి ముహూర్తాన పెళ్ళి చూపులు ఏర్పాటు చేశారు. "అతికితే కతక దనే" సామెత ప్రకారం లక్ష్మమ్మగారు దగ్గర్లో ర్లోనేవున్న వారి సొంత వూరిలో పొలం పనేదో చూచుకొని సరిగా సమయానికి వచ్చింది. మళ్ళా సాయంఃతమే ప్రయాణం పెట్టుకొంది.

అందరూ తెలిసినవారే. ఉద్యోగరీత్యా కామేశం వాళ్ళు దూర ప్రదేశాలకు వెళ్ళడంవల్ల, ఈమధ్య రాక పోకలు ఎక్కువయి పరాయి వాళ్లలా మారి పోయారు! సుజాతను చూడగానే కామేశం కళ్ళు చెదిరిపోయాయి. సన్నగా, నాజూగ్గా బంగారు తీగలా ఉంది. సుజాత మెల్లిగా వీణమీద "గిరిరాజ సుత తనయా" అని విఘ్నేశ్వర స్తుతితో ప్రారంభించి, మరి రెండు చక్కటి కీర్తనలు వాయించి ముగించింది. మనోహర వీణానాదంతో కూడి సుమధుర గాత్రం వింటూ శ్రోతలందరూ తన్మయులయి పోయారు. లక్ష్మమ్మగారికి సుజాత అన్ని విషయాల్లోనూ, ఎంతో చక్కగా నచ్చింది. కామేశం కళ్ళతోనే తన అంగీకారాన్ని తెలియజేశారు కాఫీ, ఫలహారాలు పూర్తయిన వదినగారి ఆజ్ఞననుసరించి, రామం, కామేశాన్ని అలా బైటకు తీసుకుపోయాడు కామేశానికి చెప్పవలసిన సంగతులన్నీ ఎలా చెప్పాలో రామానికి బోధ పరచి ఉంచింది కమల. సుజాత ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

హాల్లో మాధవయ్యగారు, రాధమ్మగారు, లక్ష్మమ్మగారు, కమలా మిగిలారు మాధవయ్య గారు మెల్లిగా "అమ్మా మీకూ మాకూ నచ్చింది. ఇంక నా శక్తిని మించకుండా కానుకల సంగతి చెబితే బాగుంటుంది" అన్నారు. లక్ష్మమ్మగారు కమలవైపు చూసి చిన్నగా నవ్వుతూ "మరియాద మాకు తెలియనిదా? అయితే మా కుర్రనాగమ్మ కట్నం లేకుండా కానీ పెళ్ళి చేసుకోనని కూర్చు న్నాడు. వాడి మనస్సు కష్టపెట్టడం నాకు ఇష్ట లేదు. ఏదో లాంచనంగానైనా కట్నం తీసుకో పోతే నాకేదో పరువు తక్కువగా తోస్తుంది. లాంచ నాల విషయమయినా, మరీ మితిమీరి ప్రవర్తిస్తే వాడు అంగీకరించడు. కట్నం ఏదో, వో రెండు వేలు, మిగతా లాంఛనాలుగా సామాన్యంగా జరి పిస్తే చాలు. ఇంతకీ చదువున్న అమ్మాయి అయినా మీ పిల్ల వాడికీ, నాకూ నచ్చింది. త్వరలోనే ముహూర్తం పెట్టించండి అన్నగారు" అన్నది ఆవిడ అప్పుడే వరుస కలుపుతూ.

మాధవయ్యగారు, రాధమ్మగారు, కమల ఆవిడ మాటలకు మహదానంద పడిపోయారు. కమల ఉత్తరం వ్రాసిన ప్రకారం కట్నం ముందే లక్ష్మమ్మ గారి చేతిలో పెట్టి, మరో వారం రోజులకు ప్రధానం చేసుకుని, నెల తిరక్కుండా ముహూర్తం పెట్టుకున్నారు అనుకున్న సుముహూర్తాన సుజాతకు, కామేశానికి మూడు ముళ్ళూ పడాయి. కమల యుక్తి ఫలించినందుకు ఇంటిల్లిపాదీ ఎంతో సంతోషించారు.

సుజాత అప్పుడప్పుడూ కామేశాన్ని "మరెంత మంచి వారండీ! కట్నం లేకుండా చేసుకుని, నా ఆదర్శం సఫలం చేశారు" అంటుంది నవ్వుతూ. కామేశం సర్వం తెలిసిన దేవునిలా అమాయకంగా వున్న ఆ కాటుక కళ్ళని చూస్తూ భావయుక్తంగా నవ్వుతాడు. పుట్టిన పాపకు, కమల అని కామేశం ఎందుకు పేరు పెట్టాడో సుజాత కీ నాటికీ తెలియదు. ★

న్యూఢిల్లీ లేఖ

8వ పేజీ తరువాయి

జాప్యంవలన ఎన్నెన్ని అనర్థాలు కలిగాయో, కలుగుతున్నయో ఆయన ఇప్పటికీ గ్రహించకపోవటం శోచనీయం. ప్రభుత్వంయొక్క యీ విధానంవల్ల ఏదో రూపంలో కొంత నష్టం కలుగుతున్నమాట మాత్రం వాస్తవం.

ప్రభుత్వం కంపెనీల విధానాలపై అంచనాల సంఘంయొక్క 52 వ నివేదిక వెలువడింది అందులో ఉద్యోగాలు, ఉద్యోగస్థులకు సంబంధించిన వివిధ వ్యవహారాలను ప్రస్తావించటం జరిగింది ఈ కంపెనీలు 'రిక్రూట్' చేసికొంటున్న ఉద్యోగుల సంఖ్య అవసరమయిన దానికంటె ఎక్కువగా ఉన్నదని ప్రారంభంనుంచే అధిక సంఖ్యలో ఉద్యోగులను తీసికోవటం జరుగుతున్నదని ఈ అంచనాల సంఘం ప్రస్తావించింది. అందువల్ల తక్కువ సరకులను ఉత్పత్తి చేయుటం జరుగుతున్నదనీ, ఫలితంగా ఉత్పత్తయిన సరకు ధరలు ఎక్కువగా ఉంటున్నాయని అంచనాల సంఘం పేర్కొన్నది. వీరందరికి నివాస సౌకర్యాలు కలుగచేయుటం, దానికి తోడు కార్మిక సమస్యలు అన్నీ కలిసి బాధ్యతలను ఎక్కువ చేస్తున్నాయని ఆ కమిటీ పేర్కొన్నది.

అంచనాల సంఘం నివేదిక హిందూస్థాన్ ఉక్కు కర్మాగారం విషయం ప్రస్తావించింది; అక్కడ 22 వేల మందికి పైగా పనిచేస్తు న్నారు. ఈ కర్మాగారం లక్ష్యాలను అందుకొన్నాడు ఎంత సిబ్బంది అవసరమో, అంతే సిబ్బంది ఇప్పుడే వున్నది. కాని యింకా లక్ష్యాలను అందుకోలేదు. అమెరికా లాంటి దేశం ఆరువేలమంది మాత్రమే నియమిస్తుందట కాని అలాంటిదే ఆయన రూర్కేలా కర్మాగారంలో ఈనాడు 19 వేలమంది వున్నారు.

సహజంగా ఏదైనా "ఆటోమేటిక్" ఎరువుల కర్మాగారానికి 900 మంది లేక వెయ్యిమంది కావాలి. కాని సింద్రీలో తొమ్మిదివేలమంది పని చేస్తున్నారు.

ప్రభుత్వ సంస్థలలో సవర్ధవంతమైన పని, పొదుపు అమలు జరగాలంటే అవసరమయిన ఉద్యోగుల వివరాలు ముందుగానే అంచనాలువేసికోవా లనీ అప్పుడే వారికై వెచ్చించే మూల ధనం సద్వినియోగం కాగలదని అంచనాల సంఘం పేర్కొన్నది. అందువల్ల ఉత్పత్తి వ్యయం కూడ తగ్గుతుంది. ఈ అంచనాల సంఘం ఈ క్రింది సలహాలను కూడా ఇచ్చింది

(1) సలహాదార్లు సూచించిన సంఖ్యకంటె ఉద్యోగుల సంఖ్య ఎప్పుడూ కొంచెం తక్కువలో ఉంచటం మంచిది.

(2) సలహార్లు అంచనా వేసిన దానికంటె ఎక్కువమంది ఉద్యోగాలకు ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుండా నియమించకూడదు

(3) వివిధ పరిశ్రమల్లో మొత్తం అవసరమయిన ఉద్యోగుల సంఖ్యముందుగానే రూపొందించుకోవాలి.

(4) ప్రభుత్వం తరచుగా తనిఖీలు జరుపుతూ ఉండాలి

ప్రస్తుతం అదనపు సిబ్బందిని వినియోగించు కొన్న సందర్భాల విషయమై పరిస్థితిని క్షుణ్ణంగా పరిశీలించాలని, పథకాల విస్తరణ జరిగేటప్పుడు అదనపు సిబ్బందిని వినియోగించుకోటానికి ఎలాంటి చర్యలు తీసికొన్నారో పరిశీలించవలని కూడా అంచనాల సంఘం సూచన.

శ్రీకృష్ణ ★